

KVALITETSSIKRINGSSYSTEM FOR UTDANNINGSVIRKSOMHETEN

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
STUDIEAVDELINGEN VÅREN 2010

Norske universitet og høyskoler har selv ansvaret for å sikre kvaliteten i sine studietilbud. Institusjonene er pålagt å ha interne system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT - Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen er et faglig uavhengig forvaltningsorgan. NOKUT fører tilsyn med og stimulerer til utvikling av kvalitet i utdanningen ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler. (Fra <http://www.nokut.no/>)

18.03.2004: NOKUT-godkjenning av daværende Norges landbrukshøgskoles system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten (KSU), var en forutsetning for at UMB fikk universitetsstatus fra 01.01.2005. UMBs KSU blir igjen evaluert av NOKUT våren 2010.

Les mer om UMBs KSU på www.umb.no/kvalitetssikring

KVALITETSSIKRINGSSYSTEM FOR UTDANNINGSVIRKSOMHETEN VED UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP

I denne brosjyren viser vi hvordan UMB har utformet sitt kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten (KSU) med mål og resultatmål, ledelsesstrategi og struktur. Innen UMBs åtte definerte kvalitetsområder beskrives ansvarsfordeling, indikatorer for kvalitet og konkrete aktiviteter og virkemidler for kvalitetssikring. Til slutt oppsummeres satsingsområdene innen KSU i perioden 2004-2010.

Mål med kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten (KSU) ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) er:

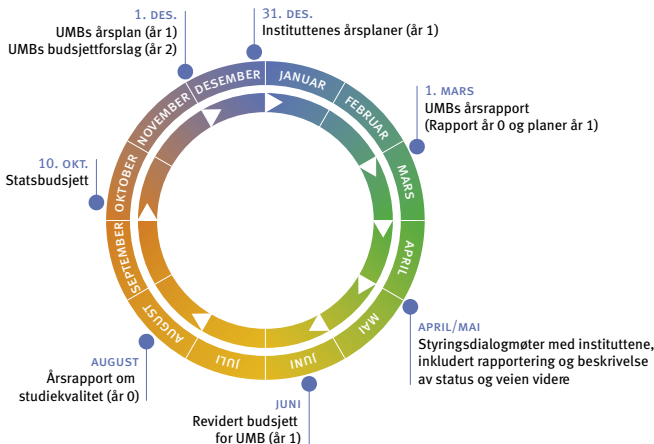
- Å sikre at utdanningsvirksomheten holder ønsket kvalitet
- Å fremme kvalitetsutviklingen i alle ledd av virksomheten
- Å dokumentere kvalitetsarbeidet og avdekke sviktende kvalitet

KSU er et ressurskrevende, men nødvendig instrument som har nytte både for studentene og for en tidsmessig gjennomføring av universitetets samfunnsoppdrag. Universitetsstyret godkjenner hvert år "Årsrapport om studiekvalitet", og gir sine føringer for arbeidet.

LEDELSE OG STRUKTUR

STYRINGSSLØYFEN, SENTRALE ROLLER, STYRING OG KVALITETSSIKRINGSSYSTEMET

UMBs ”styringsløyfe” er det viktigste verktøyet i utviklingen av utdanning, forskning og formidling ved institusjonen. Styringsløyfen viser hvilke av UMBS dokumenter og aktiviteter som inngår i en årlig syklus for arbeid med å tildele ressurser og utarbeide årlige handlingsplaner for virksomheten. Figur 1 nedenfor viser UMBS styringsløyfe.

Figur 1: UMBS ”styringsløyfe” er årets ulike planer, rapporter og dialogprosesser inngår. Styringsbegivenhetene for ett år går over flere år, for 2010 startet arbeidet opp i 2008 og ender opp i 2011.

Styringsløyfen anvendes systematisk i kvalitetssikringsøymed, og er bygd rundt en syklus av aktiviteter som omfatter informasjonsinnhenting, analyse, tiltak og oppfølging. Rapportering om tilstanden på de ulike kvalitetsområdene skjer gjennom denne styringsløyfen.

OVERORDNEDE RESULTATMÅL FOR KSU

UMB skal gjennom KSU arbeidet oppnå at det:

- legges til rette for demokratiske og gjennomsiktede beslutningsprosesser
- legges til rette for økt kvalitet, effektivitet, miljøfokus og tidsaktualitet i studiene
- til en hver tid har oppdaterte arbeidsbeskrivelser og rutiner på utdanningsområdet
- er gode rutiner for å fange opp, behandle, og følges opp avvik
- legges til rette for god informasjon om studiekvalitetsarbeid i hele organisasjonen
- utarbeider ”Årsrapport om studiekvalitet”

Universitetsstyret har det øverste ansvaret for KSU. Studieavdelingen har mye av det operative ansvaret for gjennomføringen av kvalitetsarbeidet, i tillegg til et systemansvar for videreutvikling av KSU ved UMB.

STYRINGSVERKTØY I KSU OG STUDENTERS OG ANSATTES ROLLER

Studentene utgjør sammen med UMBs ansatte de akademiske borgerne ved UMB. Tradisjonen er UMB-studentene engasjerte deltakere i alle former for aktiviteter på lærestedet.

Studentmedvirkning:

Studentmedvirkningen ved UMB kan deles inn i faglig, politisk og sosial medvirkning. Studentmedvirkningen er sikret gjennom formelle og uformelle organer. KSU-eksempler på medvirkning er emneevalueringer, trivselsundersøkelse og dialogprosesser.

Dialogprosesser med studentene:

Foruten den daglige og uformelle kontakten mellom student og lærer, har UMB en rekke faste kanaler for studentmedvirkning. Noen eksempler er representasjon i alle formelle organer og utvalg, flere ukentlige møter mellom studentstyrerepresentant og ulike ledere, "toppmøtet" hver måned mellom universitetsledelsen og ledelsene for studentenes organer, møter to ganger i året mellom ledelsen og Forum for Doctoral students at UMB (FODOS).

Årlige styringsdialoger med instituttene:

Ledelsens styringsdialog med instituttene er en viktig arena for rapportering, tilbakemelding og utvikling. Instituttene redegjør her for ambisjoner på flere områder, blant annet utdanningsområdet, internasjonaliseringen og forskerutdanningen. Studiekvalitet har fast plass på agendaen.

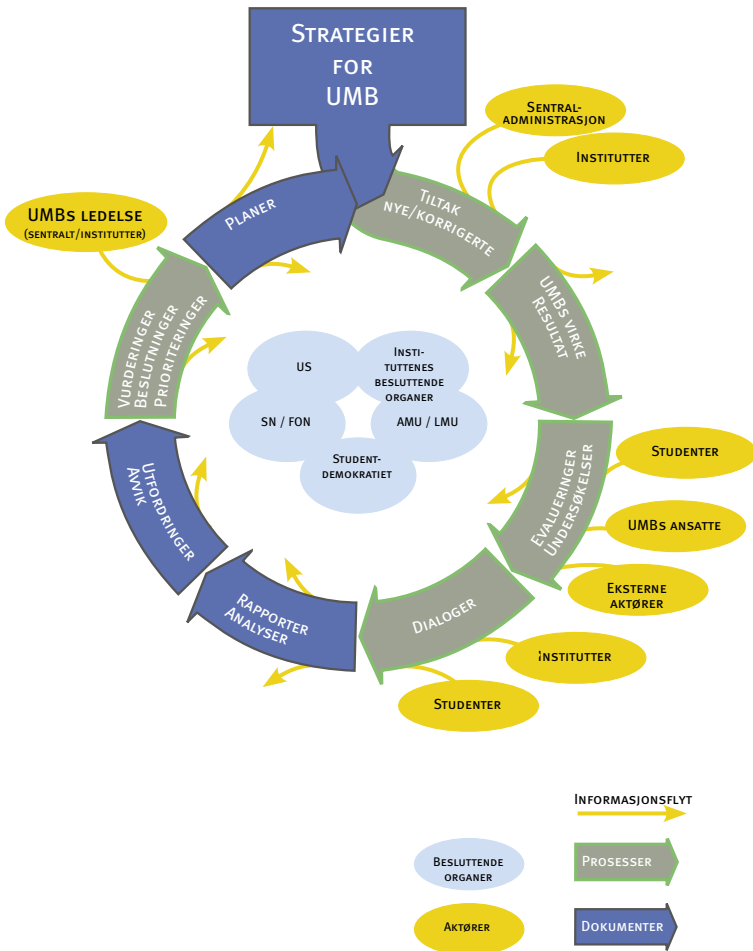
Dialogprosessene sikrer studentene, instituttene og UMB en mulighet til å gi gjensidige tilbakemeldinger. Studentmedvirkningen bidrar til å heve kvaliteten i utdanningsvirksomheten og til å videreutvikle denne.

KVALITETSSIKRINGSSYSTEMET SIN STRUKTUR

UMBs FEEDBACK-LØKKE FOR KVALITETSUTVIKLING

I figuren nedenfor vises sammenhengene innen KSU. Sentrale elementer er besluttsende organer, ulike prosesser, dokumenter og aktører, samt hvordan informasjonsflyten er i systemet. Disse elementene danner en feedback-løkke for kvalitetsutvikling.

Figur 2: Med utgangspunkt i UMBs strategi danner sentrale elementer innen KSU en feedback-løkke for kvalitetsutvikling. Nye tiltak med tilhørende resultater utvikles gjennom ulike prosesser og dokumenter, innspill og beslutninger, og resulterer i korrigerende tiltak.

Studiekvalitet ved UMB deles inn i tre hovedområder med tilhørende totalt åtte kvalitets-områder:

HOVEDOMRÅDENE: KVALITET PÅ STUDENTER SOM ER TATT OPP (INNTAKSKVALITET)

Kvalitetsområde 1 Inntak

HOVEDOMRÅDENE: KVALITET PÅ UMBS UTDANNINGSVIRKSOMHET (INNSATSKVALITET)

Kvalitetsområde 2 Styring

Kvalitetsområde 3 Utdanningstilbudet

Kvalitetsområde 4 Akademiske ressurser og studentstøtte

Kvalitetsområde 5 Det totale læringsmiljøet

Kvalitetsområde 6 PhD-utdanning

Kvalitetsområde 7 Internasjonalisering

HOVEDOMRÅDENE: KVALITET PÅ KANDIDATER (RESULTATKVALITET)

Kvalitetsområde 8 Kandidater

Kvalitetsområde 1: INNTAK

MÅL: UMB skal bruke markedsføring og kommunikasjon strategisk og operativt for å rekruttere bedre studenter og videreføre den totale opptaksrammen av nye studenter i 2010. UMB skal øke antall primærsøkere med 10 % i det nasjonale opptaket og øke antall primærsøkere i det lokale opptaket gjennom å øke søkingen til alle studier.

OVERORDNET ANSVAR: Universitetsdirektør

OPERATIVT ANSVAR: UMBS avdelinger og institutter

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 1.1 Studentprofil
- 1.2 Kulturelt og geografisk mangfold
- 1.3 Søkning
- 1.4 Opptak
- 1.5 Faglig nivå ved opptak
- 1.6 Studiemotivasjon

UMBS KONKRETE VIRKEMIDLER FOR STUDIEKVALITETSSIKRING AV INNTAK:

- 1a) Opptakskontor
- 1b) Kommunikasjonsavdeling med tilhørende enhet Skoletjenesten
- 1c) God studieinformasjon

Kvalitetsområde 2: STYRING

MÅL: UMB skal være et forbilde og en inspirasjonskilde for miljøsattinger i U og H-sektoren. UMB skal videreføre studentenes aktive medvirkning i universitetets styrende organer gjennom tiltak som fremmer godt samarbeidsklima og sikrer et økonomisk fundament for studentorganene. Virkemidler i UMBs plan- og styringssystem skal brukes målrettet for å fremme god studiekvalitet og effektiv kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten.

OVERORDNET ANSVAR: Universitetsdirektør og Rektor

OPERATIVT ANSVAR: Ledelsen

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 2.1 Strategier og planer for kvalitet
- 2.2 Belønning av kvalitet
- 2.3 Undervisningsmeritter ved tilsetting og forfremmelse
- 2.4 Kvalitetsstyring gjennom styringssløyfa
- 2.5 Kvalitetssikringssystemet
- 2.6 Studentmedvirkning i kvalitetssikringssystemet
- 2.7 Ekstern medvirkning i kvalitetssikringssystemet
- 2.8 Personalplan
- 2.9 Miljøstyring
- 2.10 Styringsinformasjonssystem

UMBS KONKRETE TILTAK FOR STUDIEKVALITETSSIKRING AV STYRING:

- 2a) Demokratiske beslutningsprosesser
- 2b) Dialogbasert rapportering
- 2c) Åpne saksdokumenter
- 2d) Flere ulike priser for kvalitet (forskning, undervisning, mastergrad)

Kvalitetsområde 3: UTDANNINGSTILBUDET

MÅL: Utdanningstilbudet ved UMB skal være forskningsbasert, holde høy faglig og pedagogisk kvalitet og forberede studenter for samfunnsoppgaver innenfor UMBs fagfelt. Studentene skal få relevant og korrekt faglig veiledning til rett tid i studieløpet, formidlet slik at studentene føler seg velkomne på UMB og i fagmiljøene. Et gradsarbeid fra UMB skal ha relevant problemstilling, bruke anerkjente vitenskapelige metoder og gjennomføres på normert tid.

OVERORDNET ANSVAR: Studienemnda

OPERATIVT ANSVAR: Studieavdelingen og instituttene

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 3.1 Forskrifter
- 3.2 Utdannings samarbeidet
- 3.3 Studieprogrammer
- 3.4 Emner
- 3.5 Livslang læring
- 3.6 Kontakt med arbeidslivet i studiene
- 3.7 Faglig veiledning
- 3.8 Studiemateriell
- 3.9 Arbeid med bachelor- og masteroppgaver
- 3.10 Vurderingsformer

UMBS KONKRETE AKTIVITETER FOR STUDIEKVALITETSSIKRING AV UTDANNINGS- TILBUDET:

- 3a) Evalueringer (emne, eksterne studieprograms, lærernes egne)
- 3b) Undersøkelser (trivsels, kandidat, instituttens egne)
- 3c) En god fremgangsmåte for etablering og et bra system for god-
kjenning og saksbehandling av nye studieprogrammer

Kvalitetsområde 4: AKADEMISKE RESSURSER OG STUDENTSTØTTE

MÅL: Ved UMB og hos UMBS samarbeidspartnere skal studentene ha tilgang til akademiske ressurser og studentstøtte som holder god faglig og pedagogisk standard. Informasjon, bibliotek og IKT skal være tilpasset studentenes undervisningssituasjon. UMBS studieadministrasjon skal være profesjonell og brukerorientert.

OVERORDNET ANSVAR: Rektor og Universitetsdirektør

OPERATIVT ANSVAR: Studieavdelingen og instituttene

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 4.1 Ansatte-profil
- 4.2 Vitenskapelig ansattes faglige kompetanse
- 4.3 Vitenskapelig ansattes pedagogiske kompetanse
- 4.4 Ressursbruk per studieplass
- 4.5 Studenttilgang til lærerkrefter
- 4.6 Studentrekruttering og informasjon til studiesøkende
- 4.7 Bruk av IKT i undervisningen
- 4.8 Bruk av bibliotek tjenester i undervisningen
- 4.9 Studentveiledning
- 4.10 Studieadministrative systemer

UMBs KONKRETE AKTIVITETER OG TILTAK FOR STUDIEKVALITETSSIKRING AV
AKADEMISKE RESSURSER OG STUDENTSTØTTE:

- 4a) Studentenes informasjonstorg (SiT)
- 4b) Lærerportal (ny webside)
- 4c) Studieavdelingens nye websider
- 4d) Forum for studiesaker – informasjons- og diskusjonsforum for studieveiledere

Kvalitetsområde 5: DET TOTALE LÆRINGSMILJØET

MÅL: UMB skal sikre et helhetlig læringsmiljø med høy kvalitet og internasjonalt perspektiv i samarbeid med studentenes egne organer. Bygge- og renoveringsarbeid skal ikke skade læringsmiljøet. Det fysiske læringsmiljøet skal være i tråd med allment aksepterte normer og av en slik kvalitet at studentene ikke påføres helseskader. UMB skal fremme trivsel og likeverdig behandling av studentene. Ved UMB skal det være et velferdstilbud som er tilpasset studentenes behov og som bidrar til et godt sosialt miljø og et unikt læringsmiljø. UMB skal være tilgjengelig for alle.

OVERORDNET ANSVAR: Universitetsstyret

OPERATIVT ANSVAR: Universitetsdirektør, Studieavdelingen og instituttene

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 5.1 Fysisk læringsmiljø
- 5.2 Psykososialt arbeidsmiljø
- 5.3 Velferd
- 5.4 Universell utforming
- 5.5 Individuell tilrettelegging

UMBs KONKRETE VIRKEMIDLER FOR STUDIEKVALITETSSIKRING AV LÆRINGS-
MILJØET:

- 5a) Læringsmiljøutvalget (LMU)
- 5b) Websidene "Bedre studiehverdag"
- 5c) Velferdstjenester/SiÅs
- 5d) Handlingsplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne – UMB 2010-2018 (vedtas våren 2010)

KVALITETSSOMRÅDE 6: PHD-UTDANNING

MÅL: PhD-utdanningen ved UMB skal holde internasjonalt nivå og forberede kandidatene på karrierer både i akademia og i kunnskap-sintensive bedrifter. Et doktorgradsarbeid fra UMB skal ha relevant problemstilling, bruke anerkjente vitenskapelige metoder og gjennomføres på normert tid. Forskningsarbeidet skal kunne publiseres i internasjonale tidsskrift med refereeordning.

OVERORDNET ANSVAR: Forskningsnemnda og Studienemnda

OPERATIVT ANSVAR: Instituttene, Studieavdelingen og Forskningsavdelingen

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 6.1 Rekruttering til PhD-utdanning
- 6.2 Omfang av PhD-utdanning
- 6.3 Utdanningsplan og oppfølging av PhD-studenter
- 6.4 Forskningsarbeidet
- 6.5 Faglig miljø
- 6.6 Spesialiseringstilbudet

UMBS KONKRETE AKTIVITETER OG TILTAK FOR KVALITETSSIKRING AV PHD-UTDANNINGEN:

- 6a) Studienemnda og Forskningsnemnda tar fortløpende opp saker som gjelder kvaliteten i hhv. undervisningsdelen og forskningsdelen av PhD-studiene
- 6b) Kontinuerlig samarbeid mellom Studieavdelingen og instituttene og Forum for doktorgradsstudenter for å etablere og videreføre gode rutiner for opptak, gjennomføring og avslutning av PhD-utdanningen
- 6c) Revisjon og oppdatering av forskrifter, informasjonsmateriell/web, maler og skjema
- 6d) PhD-forum – informasjons- og diskusjonsforum for administrative PhD-kontaktpersoner
- 6e) Forskningsavdelingen informerer om ForskDok, lagring av primærdata og EU-prosjekter.

KVALITETSOMRÅDE 7: INTERNASJONALISERING

MÅL: Internasjonale perspektiver skal prege UMBs utdanninger, læringsmiljø og studentkultur. UMB skal være en betydelig kompetanseleverandør innenfor sine faglige ansvarsområder og skal være en attraktiv partner for utenlandske universiteter og forskningsinstitusjoner.

OVERORDNET ANSVAR: Rektor og Studiememnda

OPERATIVT ANSVAR: Instituttene, Studieavdelingen og Forskningsavdelingen

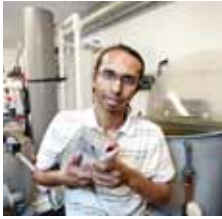
INDIKATORER FOR KVALITET:

- 7.1 Internasjonalt nettverk
- 7.2 Internasjonalt innhold i studiene
- 7.3 Studiepoeng tatt utenfor UMB
- 7.4 Internasjonal tilrettelegging, informasjon og veiledning
- 7.5 Internasjonalt campus

UMBs KONKRETE AKTIVITETER OG TILTAK FOR KVALITETSSIKRING AV INTERNASJONALISERING:

- 7a) Delaktighet i internasjonale nettverk og stipendordninger (NOVA, NUFU, HEC, EU)
- 7b) Utvekslingsrådgiver og rådgiver for internasjonale studenter
- 7c) Støtteteam for EU-prosjekter

KVALITETSOMRÅDE 8: KANDIDATER

MÅL: UMB skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov. UMB skal formalisere kontakten med arbeidsgivere og samfunnsaktører for å øke relevansen på studiene. UMBs kandidater bør ha relevante stillinger i forskning, nærings- og samfunnsliv innen 3 måneder etter endt utdanning.

OVERORDNET ANSVAR: Universitetsdirektør og Rektor

OPERATIVT ANSVAR: Studienemda og Forskningsnemnda

INDIKATORER FOR KVALITET:

- 8.1 Progresjon og gjennomføring
- 8.2 Kandidatenes faglige kompetanse
- 8.3 Kandidatenes internasjonale kompetanse
- 8.4 Kandidatenes yrkeskompetanse
- 8.5 Faglig kvalitet på masteroppgaver og doktoravhandlinger
- 8.6 Sysselsetting etter endt utdanning

UMBS KONKRETE VIRKEMIDLER FOR KVALITETSSIKRING AV KANDIDATER:

- 8a) Prosjektet "Bedre rutiner for PhD-utdanningen"
- 8b) Satsning på Kandidatundersøkelse
- 8c) Satsningen på KSU

SATSNINGSOMRÅDER INNEN KVALITETSSIKRINGS- SYSTEMET I PERIODEN 2004-2010

UMBs KSU har hatt mange og vedvarende satsningsområder og har vært i kontinuerlig utvikling i hele perioden.

EKSTERNE STUDIEPROGRAMEVALUERINGER

UMB prioriterer å gjennomføre gode og omfattende eksterne studieprogramevalueringer.

- Eksterne studieprogramevalueringer er UMBs beste verktøy i KSU for benchmarking mot internasjonalt nivå og videreutvikling av studiene. Universitetsstyret og UMB selv er også meget fornøyd med ordningen.

EMNEEVALUERINGER - FORENKLING OG DATABASEETBLERING

UMB har siden 2002 gjennomført emneevalueringer av alle sine emner med felles mal og fast vurderingsskala. I 2007 ble det opprettet en emnedatabase for evalueringsresultatene og et innloggingssystem for tilgang til disse. Dette gir oss en unik mulighet til å analysere dataene og se historisk utvikling for emner, institutt og hele UMB.

- Emneevalueringene er det viktigste redskapet UMB har til å dokumentere og forbedre kvaliteten på det faglige innholdet i emnene.

KVALITETSSIKRING AV PHD-UTDANNINGEN

I 2007 og 2008 ble prosjektet "Bedre rutiner for PhD-utdanningen" gjennomført, som innebar gjennomgang av rutiner for PhD-utdanningen og tettere oppfølging av studentene.

- Prosjektet har oppnådd å gjøre administrasjonen på instituttene mer enhetlig, bedret oversikten over PhD-studentene og har som mål å øke gjennomstrømningen. Oppdaterings- og kvalitetssikringsarbeidet har pågått kontinuerlig siden, men med mindre ressurser.

ETABLERT SYSTEM FOR OPPRETNING AV NYE STUDIEPROGRAM OG EMNER

UMB etablerte allerede i 2006 et regelverk for etablering (og revisjon) av studieprogrammer og emner, tilpasset europeiske kvalifikasjonsrammeverk og Dublin descriptors. Det ble også gjort en stor innsats for å få på plass en felles terminologi ved UMB.

- UMB bruker KSU som et aktivt redskap i sin forbedring av kvaliteten på universitetets studietilbud. UMBs styre får gjennom de årlige gjennomganger av studiekvalitetsrapporten et godt redskap til å gjennomføre sin kontrollfunksjon på utdanningsområdet, og en egnet arena for å gi innspill til utviklingen av utdanningstilbudene ved universitetet.

